

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไร
ของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔

สำนักนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๑๐๖/๑๙๕๕ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปลความได้ว่า สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ได้มีหนังสือแจ้งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีว่า ตามที่คณะกรรมการควบคุมการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ (กคร.) ได้อนุมัติให้หน่วยงานของรัฐบางแห่งจัดให้มีการเรียไรหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหารายได้สมทบเข้ากองทุนสวัสดิการของหน่วยงานนั้น แม้จะกระทำได้ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔ ในข้อ ๑๘ (๑) แต่การดำเนินการดังกล่าวอาจไม่เหมาะสมและมีความเสี่ยงต่อการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน กรณีการเรียไรที่กำหนดไว้ว่า “การเรียไรจะต้องไม่ทำให้บุคคลอื่นเกิดความเดือดร้อนหรือเกิดความอึดอัดใจ เนื่องจากมีข้อเท็จจริงที่ปรากฏเป็นการทั่วไปว่าการเรียไรของหน่วยงานของรัฐในหลายกรณีมักจะมีบุคคลอื่น ได้แก่ ประชาชน ภาคเอกชน หรือแม้แต่หน่วยงานของรัฐด้วยกันเองมาเป็นผู้บริจาคหรือซื้อบัตรเพื่อร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้มีขึ้น ซึ่งบุคคลอื่นเหล่านี้จะโดยตั้งใจหรือจากเหตุบังเอิญก็ตาม มีจำนวนหนึ่งที่อยู่ในฐานะที่หน่วยงานที่จัดให้มีการเรียไรสามารถให้ทุนให้โทษได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม” นอกจากนี้ การเรียไรของหน่วยงานของรัฐที่มีวัตถุประสงค์เพื่อหารายได้สมทบเข้ากองทุนสวัสดิการแต่เพียงอย่างเดียวอาจเข้าข่ายการขัดกันของผลประโยชน์ (Conflict of interest) และมีความเสี่ยงต่อการใช้อำนาจหน้าที่และกฎหมายเพื่อผลประโยชน์แก่พวกพ้อง อันจะส่งผลในทางลบต่อภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของหน่วยงานของรัฐที่จัดให้มีการเรียไรได้

สำนักนายกรัฐมนตรี จึงหารือข้อกฎหมายดังต่อไปนี้

(๑) กรณีที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการเรียไรหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรเพื่อประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐนั่นเองตามข้อ ๑๘ (๑) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหารายได้สมทบเข้ากองทุนสวัสดิการแต่เพียงอย่างเดียวจะเข้าข่ายการขัดกันของผลประโยชน์ (Conflict of interest) หรือขัดแย้งต่อแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน กรณีการเรียไรหรือไม่ อย่างไร

(๒) หากคณะกรรมการควบคุมการเรียไรของหน่วยงานของรัฐได้พิจารณากำหนดแนวทางโดยจะไม่อนุมัติให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการเรียไรหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรเพื่อประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐนั่นเองตามข้อ ๑๘ (๑) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔ แต่เพียงอย่างเดียวอีกต่อไป การกำหนดแนวทางดังกล่าวจะเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และจะเป็นการขัดแย้งต่อระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดสวัสดิการภายในส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ หรือไม่ อย่างไร

(๓) การที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการเรียหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียหรือเพื่อประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐนั้นเองตามข้อ ๑๘ (๑) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียหรือของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔ จะเป็นการขัดแย้งต่อมาตรา ๑๐๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่บัญญัติห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคล นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย หรือกฎ ข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด หรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) ได้พิจารณาข้อหาหรือของสำนักนายกรัฐมนตรี โดยมีผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน) ผู้แทนสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่ามีประเด็นที่ต้องพิจารณาประเด็นเดียวว่า กรณีที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการเรียหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียหรือเพื่อประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐนั้นเองตามข้อ ๑๘ (๑) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียหรือของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหารายได้สมทบเข้ากองทุนสวัสดิการแต่เพียงอย่างเดียวจะเข้าข่ายการขัดกันของผลประโยชน์ (Conflict of interest) หรือขัดแย้งต่อแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน กรณีการเรียหรือหรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) เห็นว่า ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียหรือของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙ เดิม และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียหรือของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์การเรียหรือขึ้นใหม่แทนระเบียบเดิม มีเจตนารมณ์เพื่อให้การเรียหรือของหน่วยงานของรัฐ หรือการเรียหรือที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการเรียหรือของบุคคลหรือนิติบุคคลที่มีใช้หน่วยงานของรัฐ กระทำได้เฉพาะเรื่องที่มีความจำเป็นเกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม และเพื่อป้องกันมิให้การให้บริการของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นไปโดยไม่เป็นธรรมหรือมีการเลือกปฏิบัติตามแนวมาตรการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ประกอบกับเพื่อป้องกันมิให้การอนุมัติของคณะกรรมการที่จะจัดตั้งขึ้นกลายเป็นการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้มีการเรียหรือยิ่งขึ้น^๑ ดังปรากฏหลักเกณฑ์การเรียหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียหรือ

๑

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการเรียหรือของทางราชการ
พ.ศ. ๒๕๓๙

เพื่อให้การเรียหรือของหน่วยงานของรัฐ หรือการเรียหรือที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการเรียหรือของบุคคลหรือนิติบุคคลที่มีใช้หน่วยงานของรัฐกระทำได้เฉพาะเรื่องที่มีความจำเป็น เกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม และเพื่อป้องกันมิให้การให้บริการของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นไปโดยไม่เป็นธรรม หรือมีการเลือกปฏิบัติตามแนวมาตรการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ประกอบกับเพื่อป้องกันมิให้การอนุมัติของคณะกรรมการที่จะจัดตั้งขึ้นกลายเป็นการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้มีการเรียหรือยิ่งขึ้น

และข้อห้ามกระทำการสำหรับหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๒๑^๒ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔ รวมทั้งกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรของบุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการควบคุมการเรียไรตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไรซึ่งมิใช่หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวจะต้องไม่กระทำการตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๒๒^๓ และให้ผู้บังคับบัญชา มีหน้าที่ควบคุมดูแลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติตามระเบียบนี้โดยเคร่งครัด^๔ ซึ่งหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเรียไรดังกล่าวกำหนดขึ้นเพื่อให้การเรียไรหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความเป็นกลาง ปราศจากการมีส่วนได้เสีย และการขัดกันของผลประโยชน์ (Conflict of interest) ส่วนแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน กรณีการเรียไร นั้น เป็นการกำหนดแนวทางปฏิบัติในการเรียไรสำหรับข้าราชการพลเรือน เพื่อให้หัวหน้าส่วนราชการ ผู้บังคับบัญชา และข้าราชการได้มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการเรียไร และเพื่อเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานที่ดี สร้างทัศนคติและความเข้าใจที่ถูกต้อง รักษาศักดิ์ศรีข้าราชการให้เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจแก่ประชาชน

^๒ข้อ ๒๑ ในการเรียไรหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไร ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐ ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดประโยชน์ที่ผู้บริจาคหรือบุคคลอื่นจะได้รับซึ่งมิใช่ประโยชน์ที่หน่วยงานของรัฐ ได้ประกาศไว้

(๒) กำหนดให้ผู้บริจาคต้องบริจาคเงินหรือทรัพย์สินเป็นจำนวนหรือมูลค่าที่แน่นอน เว้นแต่โดยสภาพมีความจำเป็นต้องกำหนดเป็นจำนวนเงินที่แน่นอน เช่น การจำหน่ายบัตรเข้าชมการแสดง หรือบัตรเข้าร่วมการแข่งขัน เป็นต้น

(๓) กระทำการใด ๆ ที่เป็นการบังคับให้บุคคลใดทำการเรียไรหรือบริจาค หรือกระทำ ในลักษณะที่ทำให้บุคคลนั้นต้องตกอยู่ในภาวะจำยอมไม่สามารถปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงที่จะไม่ช่วยทำการเรียไร หรือบริจาคไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

(๔) ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐออกทำการเรียไร หรือใช้ สิ่ง ขอร้อง หรือบังคับให้ผู้ได้บังคับบัญชา หรือบุคคลอื่นออกทำการเรียไร

^๓ข้อ ๒๒ เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรของบุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้รับ อนุญาตจากคณะกรรมการควบคุมการเรียไรตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไรซึ่งมิใช่หน่วยงานของรัฐ จะต้องไม่กระทำการดังต่อไปนี้

(๑) ใช้หรือแสดงตำแหน่งหน้าที่ให้ปรากฏในการดำเนินการเรียไรไม่ว่าจะเป็นการโฆษณา ด้วยสิ่งพิมพ์ตามกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์หรือสื่ออย่างอื่น หรือด้วยวิธีการอื่นใด

(๒) ใช้ สิ่ง ขอร้อง หรือบังคับให้ผู้ได้บังคับบัญชา หรือบุคคลใดช่วยทำการเรียไรให้ หรือกระทำ ในลักษณะที่ทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่นนั้นต้องตกอยู่ในภาวะจำยอมไม่สามารถปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยง ที่จะไม่ช่วยทำการเรียไรให้ได้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

^๔ข้อ ๗ ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ควบคุมดูแลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติตามระเบียบนี้ โดยเคร่งครัด

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการ ลงโทษทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นตามควรแก่กรณี และในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าการกระทำนั้นอาจมีเหตุ เกี่ยวข้องกับการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ มีมูลความผิดทางอาญา หรืออาจเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายอื่น ให้ผู้บังคับบัญชาแจ้งให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในเรื่องนั้นเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

และสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับข้าราชการ^๕ ซึ่งแนวทางปฏิบัติดังกล่าวจะสอดคล้องกับหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเรียไรรตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามโดยเคร่งครัดเช่นกัน

ดังนั้น แม้ว่าการที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการเรียไรรหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรรเพื่อประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐนั้นเองตามข้อ ๑๘ (๑)^๖ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔ เพื่อหารายได้สมทบเข้ากองทุนสวัสดิการแต่เพียงอย่างเดียว และได้ดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔ ตลอดจนแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน กรณีการเรียไรร แล้ว ยังไม่เข้าลักษณะการขัดกันของผลประโยชน์ (Conflict of interest) ก็ตาม แต่อย่างไรก็ดี ด้วยในปัจจุบันมีการเรียไรรหลากหลายรูปแบบและความเสี่ยงหลายอย่าง ประกอบกับกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องใช้บังคับมาเป็นเวลานานซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เช่น พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไรร พุทธศักราช ๒๔๘๗ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นต้น และในขณะนี้ได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม พ.ศ. ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ นอกจากนี้ ตามรัฐธรรมนูญ

^๕แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน
: กรณีการเรียไรร

ฯลฯ

ฯลฯ

ก.พ. พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้หัวหน้าส่วนราชการ ผู้บังคับบัญชา และข้าราชการได้มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการเรียไรร และเพื่อเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานที่ดี สร้างทัศนคติและความเข้าใจที่ถูกต้อง รักษาศักดิ์ศรีข้าราชการให้เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจแก่ประชาชน และสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับข้าราชการ จึงกำหนดแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน : กรณีการเรียไรร ขึ้น

ฯลฯ

ฯลฯ

^๖ข้อ ๑๘ การเรียไรรหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรรที่ กคร. หรือ กคร. จังหวัด แล้วแต่กรณี จะพิจารณาอนุมัติให้ตามข้อ ๖ ได้นั้นจะต้องมีลักษณะและวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นการเรียไรรที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการเพื่อประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐนั้นเอง
- (๒) เป็นการเรียไรรที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการเพื่อประโยชน์แก่การป้องกันหรือพัฒนาประเทศ
- (๓) เป็นการเรียไรรที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์
- (๔) เป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรรของบุคคลหรือนิติบุคคล

ที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการควบคุมการเรียไรรตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไรรแล้ว

แห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน” ได้บัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้นตามมาตรฐานทางจริยธรรมอีกด้วย จึงสมควรที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายจะได้มีการทบทวนหลักการดังกล่าวให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์และสอดคล้องกับกฎหมายและมาตรฐานทางจริยธรรมต่อไป

(นายดิศพัทธ์ โทตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๕๖๑

มาตรา ๗๖ ๗๗

๗๘

รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว

มาตรา ๒๑๙ ให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมขึ้นใช้บังคับแก่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ ทั้งนี้ มาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าวต้องครอบคลุมถึงการรักษาเกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ และต้องระบุให้ชัดแจ้งด้วยการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมใดมีลักษณะร้ายแรง

ในการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง ให้รับฟังความคิดเห็นของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี ประกอบด้วย และเมื่อประกาศใช้บังคับแล้วให้ใช้บังคับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีด้วย แต่ไม่ห้ามสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือคณะรัฐมนตรีที่จะกำหนดจริยธรรมเพิ่มขึ้นให้เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ของตน แต่ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับมาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา